

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibus, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm || Martii Et Aprilis

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10259

De S. Paterno episcopo Abrincensi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77384](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77384)

VITA S. PATERNI EPISCOPI ABRINCENSIS,
SATIS, VT APPARET, FIDELITER, SED VALDE OB-
scuro stylo conscripta. Itaque in gratiam lectoris oratione aliquanto
Latiniori reddita est per F. Lauri Swium.

16. Aprilis.
Licet Vlu-
ardus eum
habeat 23.
Septembris,
fortassis p-
pter transla-
tionem.

S. Paterni
patria.

Mater.

Monastica
vitam com-
plectitur.

Religiosa actiones, virtutum incrementis cumulatae, atque ad fastigium sacrae benedictionis perductae, tum quoque miraculorum fide dignorum transacti temporis testimonio approbatae, viuacibus meritis nunquam absunt a fidei inter- nis obtutibus, etiamsi nullis sint literarum monumentis consignatae. Neque enim extrinsecus adhibitis indigent testi- monijs, cum domesticis verae gloriae documentis fulcian- tur. Verumenimvero ob aliorum vilitatem expedit plane etiam in scripta eas referri. Itaque etiam nos beati Paterni antistitis praecclare gesta scribenda suscepimus: confirmatur enim grex deuotus sui pastoris suffragio, quoties eius virtu- tum commemoratione recreatur. Ortus est autem beatissimus Paternus apud Picta- uos, Aquitania oppido, & quidem ex parentibus generis nobilitate atque etiam publica administratione conspicuis. Sed vicit ipse natalium splendorem vitae & morum clari- tudine, iulita matre, iam ab annis duobus vidua, illum honestissime educante.

In ipsa vero tenera aetate, caelesti inspiratione permotus, religiose vitae frenos sibi spo- re iniecit, in monasterio * Enixionensi Dominicae seruitutis iugo & habitu monastico suscepto. Vbi sane non multo post ab Abbate ad cellarij dispensationem adhibitus, in illo primo suae promotionis gradu non obscura de se indicia dedit, idoneum se fore, cui, diuina agente prouidentia, etiam pontificatus functio & plurimarum rerum ad- ministratio quandoque demandaretur. Volebat autem mater eius iam coenobium ingresso vestem parare: cumque telam ordita esset, eamque casu super telum repolu- issent, miluus eam ad suum nidum abspertauit: vbi post anni exacta spatia reperta est integra, aded vt eius stamen nec imbres hyemis, nec aestatis feruores corruperint. In ipsa adhuc adolescentia ad sublimiora sanctae vitae studia adspirans, cum non fideret si- bipsi propter aetatis teneritudinem, cum Scubilione, eiusdem loci monacho, prius communicato consilio, pro Christi amore relictis parentibus, in pago Constantino (sic enim loquitur author historiae) vna cum illo libenter constituit peregrinus degere. Itaque nihil praeter Psalterium secum accipientes, eodem profecti sunt. Porro sanctus Scu- bilio, licet aetate maior esset, videns beatum Paternum meritis venerabilem, vt illum sibi aquaret, pallium suum diuisit, eique partem dimidiam dedit. Ambobus vero pro- pter captandam solitudinem insulam quandam adire cupientibus, vir quidam nobilis & religiosus Deoque dilectus detinuit eos apud se, donec ciuibus suis illorum aduen- tum indicaret: rogauitque illos, vt in sanum Scisciacum se reciperent, suisque preci- bus homines ethnicismi erroribus implicatos, a daemorum cultu reuocarent. Tum vero illi circa montis sinum in cauernam quandam ingressi sunt: cumque populus, execrabili ductus consuetudine, in illo fano debaccharetur, sancti viri admonebant miseros, ne falsos deos colendo se aeternum perderent, qui salutem possent adipisci sempiternam, si non eiusmodi iniuria suum iritarent creatorem: aiebantque rectius omnino ipsos facturos, si per gratiam Dei renati, suum colerent conditorem. His au- ditis, homines insani reuerendos viros irreuerenter contemnunt, rituquo suo coeptu cultum pertinaciter prosequuntur. At sancti viri tum sanctae Crucis signo, tum fidei fer- uore armati, accedunt ad vasa, in quibus illi miseri pulmenta coquebant, suisque ca- scipionibus euertunt: potum quoque effundunt, posthabito praesentissimo vitae suae periculo, vt pro Christo fortiter dimicarent, parati etiam, immo & appetentes pro illo obire martyrium, si non desuisset percussor. Ecce autem nutu diuino timore cor- ripiuntur, qui sanctos viros facile etiam trucidare potuissent: sed cum ad suum locum ambo reuerterentur, mulier quaedam in illorum contumeliam sese nudauit: at repen- te membris omnibus contrahitur, totoque anno vigore tabescente cruciatur, ner- uisque debilitatis, etiam vlcere flagellatur, donec petita a sanctis viris venia, illis Domi- num rogantibus, sanitati restituta est.

Accidit quodam die, vt non nisi dimidius panis illis ad necessariam refectionem super-

S. Paternus
cum Scubi-
lione degit
in specu.

Illorum ze-
lius & con-
stantia.

superesset. Adueniente autem peregrino quodam, beatus Paternus humanitatis studio cum illi largitus est, potius apud Deum sibi ex illo mercedem colligere volens, quam in suum eum ventrem recondere. Vbi autem stata edendi hora aduenit, sanctus Scubilio rogauit eum, ut illud panis frustum ipsis apponeretur. Cui Paternus ait: Christus, qui semper abundat, seruis suis escas ministrabit. Tulit hoc moleste Scubilio, quippe qui labore defessus, nihil inueniret, vnde vires exhaustas reficeret. Interim non dormitabat prouidentia Dei ad suppeditandam escam seruis suis, nec eos fame cruciari passus est ille, qui aperit manum suam, & implet omne animal benedictione. Psal. 144. Nam confestim Vuitheus, qui se primus in illorum disciplinam tradiderat, illis ieiunantibus multa attulit munera & magnam ciborum copiam: sicque intra temporis ferè punctum, quod indigenti Paternus impertierat, cum grandi fœnore receperunt. Sed cum cibum caperent, non aderat aqua, qua sitim excluderent: quæ tanto solet esse acrior, quanto est maior è cibo satietas. Mox igitur in terram prostrati, supplices Christo, qui est fons vitæ indeficiens, preces offerunt, ut ipse famulis suis aquam largiatur in deserto, qui olim populo Israëlitico è petra largissimas produxit vndas in solitudine. Exod. 17. Num. 20. Audiuit auris propinqua clementissimi Saluatoris preces seruatorum suorum, tanteque Paterno humum baculo, fons erupit: crederes te videre Moysen virga percipientem petram. Focem precibus impetrant.

Eius rei fama crebrescente, vir venerabilis Generosus, Abbas eorum, post triennij spatia abiit ad requirendos monachos suos, tam benè fugitios, quippe qui ad Christum auferant. Vbi autem ad illos pertuenit, didicit Paternum arduum sanè vitæ S. Paterni vita rigida. institutum sequi, præter panem & aquam, vel olera sale conspersa, nihil alimentorum admittere, & non fœminarum duntaxat, sed etiam virorum adspèctus declinare: ut ab hominum consuetudine semotus, sollicitè opperiretur visitationes angelicas: tantoque plùs proficeret in rerum diuinarum contemplatione, quanto minus haberet ex hominibus solatij. Tum præterea cognouit eum nullo vnquam cubare in lectulo, nulla lecti operimenta requirere, nunquam ad plumas vel caput reclinare: ea veste, qua interdum vteretur, etiam noctu contentum esse: pro molli lana asperum vsurpare cilicium, ut nec ipsa quidem nocturna quies corpori sine molestia abiret, exactoque in sanctis laboribus die, nox non ad quietem, sed ad laborem succedere videretur. His igitur consideratis, ut aduertit Abbas cum monastici Canonis metas, tanquam equum impatientem, immodico seruore excedere, imposito quodam freni retinaculo, ad moderata eum ieiunia reuocauit, simulque iussit, nè tam arctæ se daret solitudini, nec virorum adspèctum & colloquia recusaret: tum etiam cellulas inuiseret. Simul etiam apud Leucianum episcopum & ciues præclarum ei reddidit testimonium, bonis & honestis eum parentibus esse editum. Dehinc valescens Paterno, Scubilionem secum ad monasterium reduxit: cui tamen non multò post copiam fecit ad Paternum sese recipiendi. Porro Leucianus episcopus Paternum primò Paternus sic presbyter. diaconum, indè presbyterum ordinauit. Ille verò quantum sibi senserat ex illa promotione accessisse dignitatis, tanto plus ipse sibi cumulandis virtutibus veri honoris adijcere nitebatur. Tantis autem Scisciaci ex eius & Scubilionis laboribus gratiæ fructus excreuit, dum illic cælestis verbi semina spargerent, ut sanum prophani cultus in pecorum stabula redactum sit. Spelunca autem illa, in quam viri illi egregij se abiderant, tam suaues ex se diffudit virtutum odores, ut permulta ex Paterno prodierint monachorum examina, nec pauca apud Constantienses, Baiocenses, Cenomanos, Multa condit monasteria. Abrincenses, Rhedones in Britannia minori ab illo fundata sint monasteria. Claruit autem eius eximia fides multis argumentis, & sacram vitam miraculorum signa declararunt.

Scisciaci nanque oblata ei fuit ancilla muta ab Oroaste presbytero. Extendit vir Mutam ancillam curat. sanctus manum, ut puellæ labia aperiret: sed cum dentes non possèt diducere, mox oleo benedixit, eoque maxillas eius consignans, id effecit, ut sonum redderent, qualem solent catenarum fragmenta inter se collisa. Deindè etiam os eius eodem liniens oleo, sciscitabatur quid haberet, quòd sic perpetuò obmutesceret. Tum illa subito respondit viro Dei, & vnde muta fuisset effecta, explicauit.

Scisciaci discessurus vir sanctus ad Abrincenses, petijt à fratre Scubilione, ut liceret secum auferre duos pullos columbarum, quos ipse nutrierat. Negauit assensum Scubilio, dicens se eius absentis loco vel columbas velle retinere. Ad quem Paternus: Inimò verò, inquit, illius sint columbæ, quem amplius amat. Cumque ad monasterium,

rium, quod inde ad decem & octo ferè milliaria aberat, peruenissent, postridiè venerabili viro Paterno illic columbæ alacres occurrerunt, sum erga eum testantes desiderium. Nec præter rationem est, quòd virum spiritalem columbæ, quarum simplicitas etiam in scripturis diuinis commendatur, secuta sunt.

Apud Abrincenses Vrſi cuiusdam ancillæ adeò erant vi morbi contractas manus cuiusdã femina sanar. ut nec fistula quidem è glomo possent diuellere. Orauit pro misera vir Dei, & citò laxatis neruis, pristina manibus incolumitas restituta est. Id vbi fama longè lateque diuulgauit, multa Childeberti regis prece compulsus, ei Parisijs vehiculo operto inclusus occurrit: cumque Mileuico puera serpente percussus, ilicò è corpore abiturus videtur, accessit ad eum vir sanctus, editoque crucis signo, & olei liquore puero perfuso, exitialis virus tali antidoto profligauit. Quo sanè in loco in rei gesta testimonium basilicam in beati viri honorem condiderunt. Vbi autem maligni spiritus eum Parisios aduentare senserunt, ex obsessis corporibus aufugerunt: & qui febre correpti erant, incolumes euasere: nec potuit illic durare morbus, vbi tam insignis medicus sua pharmaca produxit. Postea verò, cum vir Dei pro pauperibus regias aures appellaret, inclytus rex Childebertus Crescentio, ad quem publica cura spectabat, mandauit, vt quod B. Paternus ab ipso exigeret, id exequi nè omitteret. Promisit ille se ita facturum: sed fidem fefellit. Nam in Burgundiam profectus est, viro sanctissimo nesciente. At mox illum diuinà vltio persecuta, oculorum lumine priuauit, ita vt biduo erraret. Agnosceus igitur culpam suam, celeriter regressus est ad hominem Dei, veniamque petijt: eodemque momento, quo ab animo iniquitas abscesit, oculis lux reddita est: factusque ex ipsa cæcitate eruditior, serui Dei non distulit parere voluntati, felicior effectus pulla pectoris caligine, quàm oculorum luce reparata.

Iam septuagesimum ætatis agebat annum B. Paternus, & Abbatis officioungebatur, cum eccè Scisciaci in cellula, quam primò extruxerat, quiescenti quadam nocte visus est locus ille mira claritate perfusus. Simul autem visi sunt ad eum ingredi sancti episcopi Melanius, Leucianus & Beor, qui ad Dominum migrauerant, ipsumque ordinare antistitem. Hac ille visione obstupuit, sed tacitam apud se habere volens, tamen occultare non potuit, quam postea ipse rei euentus ad omnium notitiam perduxit. Nam non multum intercessit temporis, cum decedenti Abrincensi episcopo ad regis & populi preces ipse successit. Nec enim recusare potuit, quod secreta Domini dispensatione sibi imponendum iam antè præuiderat. Vbi autem id honoris adeptus est, talem se præbuit, tum in veterum ecclesiarum instauratione, tum in nouarum ædificatione, domorum etiam reparatione, & pauperum procuratione, vt esset in singulis admirabilis, & in omnibus singularis. Cum autem quadam vice in pago Theodisiaci ad comitem Seuerum fœmina quædam, ciuis Rhedonenſis, venisset planè muta, sanctoque viro in oratorio esset oblata, illo pro ea preces fundente, actutum longa rupit silentia, nec potuit diutius seruire inimico, pro qua Christus eius & creator & saluator fuerat interpellatus.

Tertiumdecimum annum in Abrincensi pontificatu iam agens vir sanctus, altero Paschatis die, cum fratres Scisciaci inuitare cuperet, in morbum incidit, itemque sanctus Scubilio apud Mandanenſes. Mittunt autem vtrinque nuncios, mutuoque sibi significant, vt priusquam migrent ex hac vita, mutuo conspectu fruantur. Nuncij in ipso itinere sibi sunt obuiam, rogantque beatum Scubilionem, vt beato Paterno occurrat. Id verò quò minus ille posset, sinus quidam maris impedimento fuit, quem nocturno tempore trajicere non licuit. Verùm cum à Scisciaco ferè tribus milliariis abesset, eadem omninò hora beatus Paternus & frater eius Scubilio reuerendus Præpositus, nobili triumpho, comitibus angelicis spiritibus, animas suas è terris ad caelestia regna cum Christo æternum victuras transfuderunt. Cumque & Paterni exequias celebraret Lauto episcopus, qui ante dies octo eius inuisendi causa eò venerat, eiusque sacrum corpus ad basilicam deportaret: itemque Lauscus episcopus S. Scubilionem ad basilicam eandem adduceret, ambo pontifices, concinente psallentium choro, præter omnem expectationem sibi inuicem occurrerunt, pariterque in eodem loco conuenerunt: & viri sanctissimi, quorum funera illi antistites curabant, felici trāsitu locum orationis, quem ipsi extruxerant, eodem die simul occuparunt: & qui se in vita mutuo dilexerant, nec in morte quidem separati sunt, idque adeò, vt vno eodemque momento, vno atque eodem monumento pariter conditi sint: nec dubium, quin Christo redemptori nostro, nostri amatissimo,

Obit S. Paternus.

Lauto episcopus subscriptus in Aurelianens. Conc. 2. & 3.

rissimo, electi eius gratia è seculo, felicibus meritis illustres, pariter occurrerint in caelis: etiam post obitum beatis & mirificis operibus integrè viuentes, & miraculis confuscantes, ad laudem & gloriam præpotentis Dei, cui est honor & gloria in secula seculorum, Amen.

MARTYRIVM SANCTORVM MARTYRVM
ELEUTHERII EPISCOPI, ET EVANTHIAE MA-
tris eius, auctore Simeone Metaphraste.

VM Aelius Adrianus Romanis quidem imperaret, dæ-^{18. Aprilis.} monibus autem & simulacris diligenter seruiret: admirabilis quoquè Eleutherius illo tempore cognitus est, veluti quædam stella diem illustrans. Cui patria quidem fuit inclyta & magna Roma: parètes autem genere quidem nobilissimi, diuitijs verò opulentissimi, gloria etiam clarissimi. Tèr consulem enim fuisse eius patrem, eius scribit historia. Sed cum essent adèd insignes, nec eis quidem de-erat nobilitas ex pietate orta & religione. Eius enim mater * Euanthia, cum diuini Pauli apostolicis admonitionibus fidem accuratè didicisset, cum studio virtutis, Dei quodè cultu erat valdè lo cuples. Ea cum hunc sanctum peperisset puerum, Eleutherium quidem vocauit ex ipso ortu: adèd autem liberaliter & honestè cum educauit, vt nomini res quoquè conuenirent.

Eleutherij patria.

Latina martyrologia vocant Anthiam.

Sic ergò educatum, cum ad virilem ætatem peruenisset, Deo & Archiepiscopo Aniceto dat eum, donum ipso dignum. Ipse enim tunc Romanæ præerat Ecclesiæ. Qui videns morum eius moderationem & alias virtutes, cum quidem primùm Diaconum, deindè Presbyterum, postremò Episcopum ordinat Illyrici: sicque lucerna, vt Euangelicè dicam, posita super candelabrum, & verbi luce illuminante multorum cogitationes: & falsam quidem mendacij doctrinam proculcante, doctrinæ sermone affluente, ad folius autem Dei cognitionem multos conuertente & deducete ad pietatem, non poterat malignus hæc ferre moderatè: sed rabie quidem in ipsum agitabatur, & grauitè spirabat contra pietatem. Totum verò subiens Adrianum, cum illo armatur contra veritatem: & ante alios omnes contendit de medio tollere Eleutheriũ, ex pijs studens demetere eos, qui erant insigniores, tanquàm spicas quasdam cæteris præstantiores: & statim cum terribili legatione mittitur Felix quidam, vnus ex Ducibus exercitũs, iussus vt & per vim adducat Eleutherium, & eum sistat ante tribunal imperatorium. Qui cum ad Christi mandram peruenisset ecclesiam, eam extrinsecus circumfidet multitudine militum: & cum intus intercepisset Eleutherium, tanquàm prædam aliquam studebat habere agnum Christi.

Matth. 5.

Deindè templum ingressus, & truculentis quidem oculis & truculentiore etiam spiritu, tanquàm ipso vultu eius, qui miserat, significans sauitiam, se ostendens ijs, qui videbant: postquàm vidit Eleutherium suauissimum doctrinæ fluentum profundentem, & ornatissimè pietatem annunciantem ijs, qui cum eo versabantur, ille mirandum in modum admirabatur Christi virtutè: & statim mutata sauitia, (visus est enim Felix, dux exercitũs ad Christi conuertitur.) fit ouis pro lupo, & pro persecutore discipulus: & priorum veluti oblitus, non latro & persecutor, sed Christi, quem persequebatur, amicus & discipulus: & despicit quidem ipsum Imperatorem: procidit autem ad pedes sancti: & ab eo tempore lubens versabatur cum magistro, illius verbis illuminatus, & in pietate confirmatus. Sed sic quidem fecit Felix, & nequaquam curauit reuerti ad eum, qui miserat. Non erat autem, id quod videbatur Eleutherio. Festinabat enim ad confessionem: eratque prompto & alacri animo ad pietatem liberè efferendam. Iter certè protinùs est ingressus, habens etiam se sequentem Felicem ducem exercitũs. Cum autem inter eundum in aquam incidissent, fit hïc Felix alius Candaces: & à diuino Philippo baptizatur, nempe Eleutherio, & idololatriæ caligine, tanquàm putrido aliquo indumento, exuitur.

Felix, dux exercitũs ad Christi conuertitur.

Act. 8. Ab Eleuthero baptizatur.

Postquàm verò itinere confecto Romam venerunt, à fidelibus quidem, qui erant